

Уніят Людмила

доктор економічних наук, професор,

Ковальчук Павло

студент,

Західноукраїнський національний університет

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ В ПУБЛІЧНОМУ ВРЯДУВАННІ

Для розвинених країн характерна потреба в ефективному державному управлінні, що включає механізми запобігання та врегулювання конфліктів у виконавчих органах із мінімізацією їх негативних наслідків. У сучасному зарубіжному середовищі застосовуються різні інструменти врегулювання конфліктів, спрямовані на підвищення співпраці та взаєморозуміння, дослідження яких дає змогу адаптувати найкращі практики до українських умов.

Найпоширенішим механізмом розв'язання конфліктів в органах виконавчої влади в країнах Європейського Союзу є встановлення діалогу та залучення всіх зацікавлених сторін до процесу прийняття рішень, де відповідно до цього механізму, здійснюється обмін думками, аналіз можливих альтернатив і досягнення взаєморозуміння між різними сторонами. Крім того, у європейських країнах досить широкого використання набула медіація як механізм розв'язання конфліктів, де незалежний посередник допомагає сторонам конфлікту знайти спільну мову та досягти злагодженого рішення.

У досить багатьох країнах ЄС функціонують комітети та ради з врегулювання конфліктів, де відповідні структури залучають експертів із диференційованих галузей, які здійснюють аналіз ситуації конфлікту та рекомендують шляхи його розв'язання.

Визначено, що деякі країни Європейського Союзу звертають увагу на ефективне використання медіації. Зокрема, медіація була визнана важливим інструментом для конструктивного розв'язання конфліктів в органах виконавчої влади, у результаті чого була включена в політику та закріплена на законодавчому рівні деяких країн. Ініціатива щодо врегулювання конфліктів в органах виконавчої влади сприяла створенню центрів медіації, які діють у таких країнах, як Німеччина, Франція, Італія та ін. Зокрема в Німеччині, медіація є інституційно закріпленим інструментом. Там діють судові центри медіації, активно функціонують трудові ради, а також організації на кшталт «Німецької

медіаційної фундації», яка просуває ідеї сталого посередництва. У Франції важливу роль відіграють «Паризький центр медіації та арбітражу», «Захисники прав», а також «трудові арбітражні суди». В Італії медіація у деяких сферах є обов'язковою до подачі позову. У Швеції конфлікти вирішуються через відкритість, неформальні комунікації та консультативні ради.

У Сполучених Штатах Америки управління конфліктами в державному секторі має правову основу через Федеральний закон про альтернативне вирішення спорів (Administrative Dispute Resolution Act of 1996). Цей закон стимулює використання альтернативних методів вирішення спорів (переговори, медіація, арбітраж) між державними службовцями та громадськістю або між урядовими агентствами. В органах влади діють спеціальні підрозділи, або оубудсмени, які займаються медіацією та запобіганням конфліктам на ранніх стадіях [3]

У Великій Британії значна увага приділяється ефективній комунікації в межах урядових органів. Організації практикують систему колективних переговорів і діалогів між керівниками та працівниками для запобігання конфліктам. Британські державні установи розвивають культуру співпраці, де наголос робиться на взаємоповазі, відкритому обговоренні проблем і зворотному зв'язку. Для уникнення конфліктів використовуються чіткі кодекси поведінки, які встановлюють стандарти етичної роботи й вирішення спорів всередині організацій. Зокрема, Центр ефективного вирішення спорів (The Centre for Effective Dispute Resolution) спеціалізується на посередництві, врегулюванні конфліктів, послугах і навчанні з альтернативного вирішення спорів (ADR).

В Канаді провідною професійною організацією з альтернативного вирішення спорів (ADR) є Інститут альтернативного вирішення суперечок (ADR Institute of Canada), що забезпечує процес вирішення спорів, таких як посередництво та арбітраж, а також здійснює навчання та сертифікацію медіаторів [2]

Досвід Сінгапуру свідчить про поєднання громадянського виховання, цифрових каналів зв'язку та жорсткої ієрархії у врегулюванні конфліктів.

В Україні закон «Про медіацію» 2021 року визначив засади процедури, її добровільність, конфіденційність і роль медіатора як нейтральної сторони [1] Перевага цього процесу - гнучкість і можливість самостійного пошуку рішення сторонами. Відзначається активність профільних організацій, зокрема «Національної асоціації медіаторів України». Медіація в Україні стрімко

розвивається як ефективний інструмент мирного врегулювання спорів. Її впровадження сприяє формуванню демократичного правосуддя.

Таким чином, зарубіжний досвід свідчить про доцільність адаптації альтернативних методів вирішення конфліктів, удосконалення комунікацій, етичного регулювання та підвищення компетентності персоналу органів виконавчої влади, що позитивно вплине на якість державного управління. Україна може запозичити такі елементи: «Інститут незалежного медіатора (омбудсмана)» - як у Канаді та Німеччині; цифрові платформи для громадської участі – як у Сінгапурі; системну прозорість і публічність рішень – як у Швеції; соціальний діалог і партнерство – як у Німеччині та США.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про медіацію» від 16.11.2021 № 1875-IX [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20>.
2. Робота з конфліктами в громадах в процесі децентралізації: методичний посібник. Київ. Організація з безпеки та співробітництва в Європі, 2020. 65с. URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/2/b/479278.pdf>.
3. Управління конфліктами для потреб публічної служби: посібник і методичні рекомендації / Калениченко Т., Кисельова Т., Копіна А., Корабльова О., Проценко Д., за заг. ред. Д. Проценко. Київ: Ваіте, 2021. 224 с.